

KÉRDEZZ — FELELEK

Több olvasónk kérdezi: Mi az igazság Zrínyi Miklósnak, a költő hadvezérnek rejtélyes halála körül? A kérdést az teszi aktuálissá, hogy a Néphadsereg Színháza most adja nagy közönségsikerrel Kárpáthy Gyula „Zrínyi” című történelmi drámáját. A dráma egyik nagy, megrázó jelenete, mikor Zrínyit holtan hozzák haza a kursaneci vadászatról csáktornyai várába. A közönség töpreng: mi a valóság? Vadkan ölte-e meg e nagy nemzeti hősünket, vagy törbe csalták-e és a bécsi udvar parancsára orgyilkos tör végzett vele, mint a néphit tartja?

Klaniczay Tibor, az irodalomtudomány doktora, Zrínyi-szakértő válaszol: A történelem, irodalomtörténet és folklór kutatói az összes hiteles adat számbavételével, századunk elején, véglegesen bebizonyították, hogy a szemtanú Bethlen Miklós leírása megfelel a valóságnak: Zrínyit a vadkan ölte meg. A közvetlenül Zrínyi halála utáni hónapokban nem is beszélt senki gyilkosságról, minden levél, kiadvány, feljegyzés a vadász-baleset tényét hangsúlyozta. Csak egy-két év múlva kezdett kialakulni a Zrínyi haláláról szóló legenda, helyesebben legendák. Nemcsak az a hiedelem terjedt el, hogy Zrínyit a

bécsi udvar ölette meg, hanem számos egyéb változat is: öngyilkos lett, kísé-rője a vadkan helyett véletlenül őt találta el, személyes irigye, Nádasdy Ferenc gyilkoltatta meg stb. Érthető, hogy kora legnagyobb magyarjának váratlan, tragikus halála sokat foglalkoztatta a kortársak és utódok képzeletét, a sajtó és rádió hiánya pedig lehetővé tette a különböző híresztelések szeszélyes, mindig módosuló terjedését. Ért-hető, hogy a sokféle hiedelem közül mégis az vált hosszútávúvá, amely a magyarság gyűlöletét fejezte ki a Habsburg-elynyomással szemben. Ennek a változatnak a valószínűsége a kortársak szemében különösen akkor fokozódott, amikor a bécsi kormány a költő öccsét, Pétert 1671-ben kivégeztette.

Kárpáthy Gyula helyesen járt el, amikor Zrínyi halálának kérdését drámájában nyitva hagyta. Az írónak joga van ahhoz, hogy a hiteles történelmi tények mellett, sőt azzal szemben, a népi mondának adjon hangot. Az a tény, hogy Zrínyi halálának okát illetően a kortársak között bizonytalanság uralkodott, megfelel a valóságnak s Kárpáthy ezt a bizonytalanságot vitte színpadra.

Egykorú metszet Zrínyi haláláról

Die hier die traurige Begebenheit des edlen Bräutigams Nicolaus von Zrinyi, welcher Jänners des Wölfe auf der Jagd von einem großen Wildschwein ist gehauen und abgebracht worden: Delfin den 21. November Anno 1664.